

Els animals del traguiners

Sant Martí d'Albars

Ubicació

Comarca: Lluçanès
Lloc/Adreça: Sector est del terme municipal
Emplaçament Pont de Sant Martí d'Albars. A 1200 metres de la carretera BV-4342, punt quilomètric 5'000

Coordenades:

Latitud: 42.02694
Longitud: 2.07602
UTM Est (X): 423510
UTM Nord (Y): 4653180

Classificació

Número de fitxa 08225 - 72
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Tradició oral
Estil / època: Contemporani
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Molts dels veïns més grans del poble recorden la història.
Protecció Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Simbòlic
Titularitat Pública

Fitxes associades:

[El Prat](#)

[Pont de Sant Martí](#)

Autoria de la fitxa Jordi Compte i Marta Homs

Data de registre de la fitxa: dl., 02/10/2006 - 02:00

Descripció

"Això diuen que va passar ja fa molts anys, quan a la ciutat de Vic feien servir cendra de llenya d'alzina dels boscos del Lluçanès, és a dir, dels boscos de Sant Martí d'Albars i Lluçà, per rentar la roba, així com per al curat de pells a les pelleteries.

El transport de la cendra el feien en carros i també a bast. Els traginers que es dedicaven a aquesta feina solien arribar a Sant Martí més o menys quan llostrejava, acabant el trajecte al capdamunt de la pujada de davant de l'església de la parròquia. Si passaven el pont del Molí de clar o mig llostre no passava res, feien la pujada amb tota normalitat. Si anaven una mica més tard i passaven ja de fosc, segur que tenien problemes. En ocasions es veien obligats a fer nit al peu de la Gavarresa o a tornar un tros enrera i demanar acolliment a la casa del Prat, que feia d'hostal. El bestiar agafava com una mena d'espant, feia mitja volta i tornava enrera, no hi havia manera de fer-lo pujar de bell nou. Altres vegades passava el pont i quan era a mitja costa es quedava parat i no hi havia manera que continués. Tot el contrari, donava mitja volta i tornava fins a la Gavarresa. Els traginers no veien ni sentien res. Era una cosa que només sentien o veien els animals. Això els tenia molt preocupats, fins al punt que només hi passaven de clar.

Però vet aquí que un dia a aquests traginers que tenien problemes amb el bestiar se'ls va afegir un traginer nou. I aquest quan calia resoldre un problema hi anava de cara i disposat a fer el que fes falta per tal de resoldre el contratemps.

A la sortida de Vic anava un grup força gran de carros, però en el transcurs del camí anaven prenent diferents camins, uns quants diu que es varen quedar a Olost, i cap a Sant Martí hi varen anar el nou traginer i un parell més. Els altres dos ja eren veterans de la ruta, sabien perfectament que de fosc era impossible arribar a Sant Martí. Quan varen passar per davant de la casa del Prat ja era negra nit. Els dos van dir:

- Nosaltres ens hi quedarem a dormir, demà de clar ja pujarem, et recomanem que facis com nosaltres.

Tampoc no podràs travessar la Gavarresa i, en cas que ho aconseguixis passar el pont, quan seràs a mitja pujada també hauràs de tornar enrera i no et quedarà més remei que tornar a dormir aquí.

Diu que era un d'aquells traginers que no acostumava a canviar els plans fàcilment. Va dir:

- Vosaltres podeu fer el que més us convingui, però jo he dit que anava a dormir a Sant Martí i aniré a dormir allà on tenia previst. Si preferiu quedar-vos ho podeu fer, però jo continuo.

Els dos sabien el que passaria, perquè coneixien prou bé i de sobres el que passava quan enfilaven la pujada de Sant Martí si era de nit. Els va picar una mica la curiositat per veure com se les empescaria i varen dir:

- Bé home, ja venim, així et farem companyia en el camí de tornada.

Els tres carreters van emprendre el camí. Quan van ser al pont, els dos que ja sabien amb el que es trobarien es van posar a l'aguait, però res, van passar. Els dos deien:

- Noi, això si que no ho entenc pas, nosaltres quan es fa llostre mai podem pujar la costa, si tenim sort passem el pont, però en el punt on comença la pujada el bestiar s'atura i no hi ha forma de continuar.

Anaven fent aquests comentaris i alhora no entenien per què quan anaven ells amb altres companys mai no podien pujar si era de nit i aquell dia, en canvi, sí que pujaven. El traginer, que ja quasi era a dalt de la pujada, tot cofoi va dir:

- Jo us he dit que anava a dormir a Sant Martí i ja hi som.

Quan feien l'últim revolt de la pujada, des d'on ja es podia veure l'església de Sant Martí, les mules es van parar amb sec. Davant la sorpresa del traginer i dels seus companys, van fer mitja volta, emprenent la baixada fins al final de tot. Res ni ningú no les va poder aturar. El traginer era molt tossut, no era dels que es queda plegat de braços quan les coses anaven malament.

Observacions:

(Continuació descripció) En un rampell agafà les mules i tornà a emprendre la pujada. Les va arriar a quatre de fondo pujada amunt, però encara no eren a mitja pujada quan les mules altre cop es van aturar, van fer mitja volta i cap avall. Des del lloc on varen donar mitja volta es veia el campanar de la parròquia.

- Mira, hi ha llum a salt el cimbori de la parròquia - va exclamar el nou traginer, que tot seguit va preguntar:

- Les altres vegades que us passava això també hi havia llum al campanar?
- Doncs, mira, en això si que no ens hi havíem fixat mai - van respondre els dos nois.

Llavors el nou traginer va dir als seus companys:

- Vosaltres tingueu cura del bestiar que jo en un tres i no res arreglaré el problema i us asseguro que mai més tindreu dificultats per pujar la costa de Sant Martí d'Albars. Aquest traginer sempre portava l'escopeta pel que pogués passar. Va agafar l'arma de dintre del carro, ja que sempre la portava carregada i preparada per si tenia algun contratemps durant els trajectes. Es va atansar ben a prop del campanar tot disparant un tret ben dirigit de dret al llum. Tan bon punt va disparar el tret la llum es va apagar. Va tornar a buscar el carro i les mules i va pujar la costa sense cap problema. Quan van arribar al lloc on tenien per costum anar a dormir, va dir:

- Jo he dit que dormiria a Sant Martí i aquí estic, quasi sempre el que prometo ho compleixo.

Companys em sembla que des d'avui ja no tindreu cap més problema per pujar la famosa pujada de Sant Martí, si no es que carregueu massa el carro i el bestiar no té prou força per pujar la costa. Però el motiu que feia tornar el bestiar enrera ja no es donarà més, l'autor de la malifeta ha quedat ben servit per un temps i no crec que li quedin ganes de tornar a fer semblants trapelleries.

Així es com es va acabar la por a la pujada que va de la Gavarresa fins a Sant Martí i des d'aquell dia mai més els traginers de la cendra varen tenir problemes." (TORRES:2003)

Bibliografia

TORRES, J., Por, màgica i tresors a la Catalunya interior, Farell, 2003

